

**PRIJEDLOG ZAKONA O IZMJENAMA I DOPUNAMA
ZAKONA O FINANCIRANJU VODNOGA GOSPODARSTVA, S KONAČNIM
PRIJEDLOGOM ZAKONA**

**PRIJEDLOG ZAKONA O IZMJENAMA I DOPUNAMA
ZAKONA O FINANCIRANJU VODNOGA GOSPODARSTVA, S KONAČNIM
PRIJEDLOGOM ZAKONA**

I. USTAVNA OSNOVA ZA DONOŠENJE ZAKONA

Ustavna osnova za donošenje Zakona o izmjenama i dopunama Zakona o financiranju vodnoga gospodarstva sadržana je u odredbi članka 2. stavka 4. podstavka 1. Ustava Republike Hrvatske (Narodne novine, br. 85/2010 – pročišćeni tekst i 5/2014 – Odluka Ustavnog suda Republike Hrvatske).

**II. OCJENA STANJA I OSNOVNA PITANJA KOJA SE TREBAJU UREDITI
ZAKONOM TE POSLJEDICE KOJE ĆE DONOŠENJEM ZAKONA
PROISTEĆI**

Zakon o financiranju vodnoga gospodarstva (»Narodne novine«, br. 153/2009, 90/2011 i 56/2013) utvrđuje izvore sredstava za financiranje vodnoga gospodarstva, a osobito vodne naknade, uključivo obvezu plaćanja, obveznika, osnovicu, način obračuna, određivanje visine, namjene trošenja tih sredstava, ovrhu, zastaru i druga pitanja vezana za ostvarenje i korištenje tih sredstava.

1. Produljenje primjene odredbi o novom obvezniku i novoj osnovici naknade za korištenje voda

Članci 23. do 25. Zakona o financiranju vodnoga gospodarstva uređuju obveznika i osnovicu naknade za korištenje voda. Određuju da je obveznik naknade za korištenje voda isporučitelj vodne usluge te da je osnovica za obračun i naplatu naknada za korištenje voda količina zahvaćene vode. Prijelaznom odredbom članka 95. odgođena je primjena ovih odredbi do 1. siječnja 2015. godine a do tad se primjenjuju ranije odredbe po kojima je obveznik naknade za korištenje voda krajnji korisnik vodnih usluga, a osnovica naknade je količina vode isporučene krajnjem korisniku. Na dan 1. siječnja 2015. godine neće biti ispunjeni uvjeti za primjenu novih odredbi, a korisnici vodnih usluga biti će nepravično opterećeni razlikom u cijeni vodnih usluga između zahvaćene i isporučene vode, što će biti dodatni udar na standard građana i poslovanje pravnih osoba te financijsku stabilnost isporučitelja vodnih usluga. Stoga se ovim Zakonom predlaže odgoditi početak primjene do 1. siječnja 2016. godine dok se ne steknu uvjeti ili dok se ne predloži pravičniji model obračuna (s eventualnom izmjenom obveznika i osnovice).

U tom razdoblju namjerava se provesti projekt uvođenja IWA metodologije (*International Water Association*), suvremene metode za definiranje i smanjivanje gubitaka vode u sustavu javne vodoopskrbe po uzoru na iskustva drugih zemalja (primjerice Austrija). Ovom metodologijom izračunava se tzv. "ILI koeficijent" (koji predstavlja omjer stvarnih i neizbježnih, prihvatljivih tehničkih gubitaka vode u građevinama javne vodoopskrbe), na temelju kojeg bi se javni isporučitelji vodnih usluga razvrstavali u različite razrede kvalitete upravljanja sustavom, prema kojima bi plaćali naknadu za korištenje voda u skladu s visinom razreda kojem pripadaju.

U okviru tog projekta predložit će se uvođenje neovisnog telemetrijskog nadzora za sva pojedinačna vodocrpilišta kojima upravljaju javni isporučitelji vodnih usluga, čiju ugradnju bi financirale Hrvatske vode i koji bi bio u njihovom vlasništvu. Uvođenjem telemetrijskog nadzora za sva vodocrpilišta postigla bi se višestruka korist, primjerice dobili podaci u realnom vremenu potrebni za izračun "ILI koeficijenta", omogućila kontrola eventualnog

nepoštivanja ograničenja u količini korištenja vodonosnika. U tom se razdoblju planira procijeniti stanje vodoopskrbnih sustava u Republici Hrvatskoj u smislu definiranja gubitaka, i ta referentna procjena poslužila bi za uvođenje modela obračuna i naplate naknade za korištenje voda.

2. Integracija namjena prihoda od naknade za korištenje voda i naknade za zaštitu voda

Donošenje ovog Zakona uvjetovano je potrebom integracije namjena za koje se troše sredstva naknade za korištenje voda i naknade za zaštitu voda, tako da se omogući njihova preraspodjela prema projektima koje Europska komisija ocjeni podobnim za sufinanciranje iz fondova Europske unije.

Prilogom V. Ugovora o pristupanju Republike Hrvatske Europskoj uniji (»Narodne novine« – Međunarodni ugovori“ br. 2/2012 i 9/2013), uređena su prijelazna razdoblja (konačni rokovi i međurokovi) za ispunjenje zahtjeva Direktive 91/271/EEZ Vijeća o odvodnji i pročišćavanju komunalnih otpadnih voda (u daljnjem tekstu: UWWTD) i Direktive 98/83/EZ Vijeća o kakvoći vode namijenjene za ljudsku potrošnju utvrđeni (u daljnjem tekstu: DWD).

Konačni rok za ispunjenje zahtjeva UWWTD u pogledu izgradnje sustava za odvodnju i pročišćavanje komunalnih otpadnih voda je 1. siječnja 2024. godine. Međurokovi za izgradnju po većim aglomeracijama su 31. prosinca 2018. godine i 31. prosinca 2020. godine.

Konačni rok za ispunjenje zahtjeva DWD u pogledu mikrobioloških parametara za određene vodoopskrbne zone u Hrvatskoj je 1. siječnja 2019. godine.

Za vodno-komunalne projekte Republika Hrvatska ima pristup bespovratnim sredstvima Europske unije kroz:

- Operativni program zaštita okoliša 2007.-2013. (plus tri godine za realizaciju, do 2016. godine), ukupno raspoloživa bespovratna sredstva Europske unije u razdoblju 2015.-2016. godine iznose 1.500 milijuna kuna, i
- Operativni program iz područja konkurentnosti i kohezije 2014.-2020. (plus tri godine za realizaciju, do 2023. godine), ukupno raspoloživa sredstva Kohezijskih fondova u razdoblju 2015.-2023. godine iznose 8.000 milijuna kuna.

Očekuje se pristup bespovratnim sredstvima Europske unije i u trećem planskom ciklusu Operativnih programa za financijsko razdoblje Europske unije 2021.-2027.

Mogućnost povlačenja sredstava iz fondova Europske unije na nacionalnoj razini procjenjuje se na prosječnih 65% investicijske vrijednosti projekta. Financiranje sredstvima Europske unije obavezno prati sufinanciranje nacionalnim sredstvima. Način osiguranja nacionalnog udjela financiranja projekata sufinanciranih sredstvima Europske unije od 35% sagledan je 2013. godine i poslužio je kao podloga za povećanje visine naknade za korištenje voda koja je prihod Hrvatskih voda. Navedeno je provedeno Uredbom o visini naknade za korištenje voda (»Narodne novine«, br. 82/2010, 83/2012 i 10/2014) na način da visina iste od siječnja 2013. godine iznosila $1,35 \text{ kn/m}^3$, a od travnja 2014. godine visina naknade za korištenje voda iznosi $2,85 \text{ kn/m}^3$.

Prema postojećoj zakonskoj regulativi namjena korištenja sredstava obje naknade je ograničena i to:

- naknade za korištenje voda na financiranje gradnje građevina javne vodoopskrbe, između ostalog, i

- naknade za zaštitu voda na financiranje gradnje građevina javne odvodnje i pročišćavanja otpadnih voda, između ostalog.

U budućnosti se procjenjuje ostvariti priljev prihoda:

- od naknade za korištenje voda oko 70% prihoda (primjerice 625 milijuna kuna u 2014. godini),
- od naknade za zaštitu voda oko 30% prihoda (primjerice 285 milijuna kuna u 2014. godini),

dočim su potrebe u planiranim ulaganjima u preuzete obveze po direktivama Europske unije:

- 23 % ulaganja u javnu vodoopskrbu,
- 77% ulaganja u javnu odvodnju i pročišćavanje otpadnih voda.

Također i obveze po postojećim kreditnim zaduženjima Hrvatskih voda do 2023. godine su 65% u korist vodnih građevina za javnu odvodnju i pročišćavanje otpadnih voda, dakle, prema postojećoj regulativi – iz sredstava naknade za zaštitu voda.

Direktiva 2000/60/EC Europskog parlamenta i Vijeća kojom se uspostavlja okvir za djelovanje Zajednice na području politike voda, od 23. listopada 2000. godine (Okvirna direktiva o vodama), kao temeljna direktiva Europske unije u području voda i vodnog okoliša, uvela je načelo povrata troškova od vodnih usluga u skladu sa principom „korisnik plaća“ i „zagađivač plaća“. Ona dodatno promovira proces usvajanja standarda vezanih za okolišne troškove i troškove resursa koje su proistekli od postojećih korisnika vodnih resursa i vodnih ekosustava. Prema tom načelu nužno je osigurati da cijena vode ima adekvatan povrat troškova vodnih usluga (što uključuje razvoj, amortizaciju, pogon i održavanje), uključujući troškove okoliša i resursa.

Eventualno povećanje naknade za zaštitu voda ne bi dovelo do ciljane akumulacije sredstava potrebnih za provedbu direktiva Europske unije jer je:

- obveznička baza naknade za zaštitu voda uža od obvezničke baze naknade za korištenje voda, i
- jer se kod naknade za zaštitu voda moraju primijeniti korekcijski faktori koji izražavaju stupanj onečišćenja po pojedinačnim obveznicima; de facto ti korekcijski koeficijenti postaju poznati tek godinu dana nakon ispuštanja otpadnih voda; zbog toga i prihodi iz ove naknade znatno osciliraju, zadnjih godina i značajno na niže, obzirom da pojedine industrije ulažu u vlastite sustave pročišćavanja (tzv. industrijski predtretman).

Slijedom iznesenog, predlaže se integrirati namjene iz članka 27. i članka 37. Zakona o financiranju vodnoga gospodarstva, kako bi se:

- uskladili prihodi s potrebama u investicijskom razdoblju 2014.-2023.,
- osiguralo pokriće dijela nacionalnih sredstava za financiranje vodnokomunalnih projekata Europske unije čime se maksimizira povlačenje sredstava fondova Europske unije,
- prilagodila namjena vodnih naknada primjeni načela punog povrata troškova od vodnih usluga uključujući troškove okoliša i resursa iz Okvirne direktive o vodama.

3. Nova namjena potrošnje naknade za korištenje voda i naknade za zaštitu voda - institucionalno jačanje isporučitelja vodnih usluga

Vlada Republike Hrvatske donijela je Uredbu o uslužnim područjima (»Narodne novine«, br. 67/2014) kojom je definirano 20 uslužnih područja koja će biti teritorijalna osnova za institucionalno reformiranje isporučitelja vodnih usluga po načelu »jedan isporučitelj vodne usluge na uslužnom području« sukladno strateškoj odrednici A-10. Strategije upravljanja

vodama (»Narodne novine«, br. 91/2008). Izmjenama zakonodavstva planiranim u 2015. godini definirati će se institucionalna reforma isporučitelja vodnih usluga, no zbog potrebe planiranja financiranja reforme potrebno je osigurati pravnu osnovu da se iz sredstava naknade za korištenje voda i naknade za zaštitu voda financira i dio troškova provedbe same reforme. U tom smislu predlaže se uvesti posebnu namjenu potrošnje naknade za korištenje voda i naknade za zaštitu voda i to: » – institucionalno jačanje isporučitelja vodnih usluga «.

III. OCJENA POTREBNIH SREDSTVA ZA PROVOĐENJE ZAKONA

Za provedbu ovoga Zakona nije potrebno osigurati sredstva u državnom proračunu Republike Hrvatske.

IV. PRIJEDLOG ZA DONOŠENJE ZAKONA PO HITNOM POSTUPKU

Temelj za donošenje ovoga Zakona po hitnom postupku nalazi se u članku 204. stavku 1. Poslovnika Hrvatskoga sabora (»Narodne novine«, br. 81/2013) i to u drugim osobito opravdanim državnim razlozima. S obzirom na potrebu integracije namjena za koje se troše sredstva naknade za korištenje voda i naknade za zaštitu voda, radi povlačenja sredstava iz fondova Europske unije za projekte koje Europska komisija ocjeni podobnim za sufinanciranje, predlaže se ovaj Zakon raspraviti i prihvatiti po hitnom postupku.

V. TEKST KONAČNOG PRIJEDLOGA ZAKONA, S OBRAZLOŽENJEM

Prilaže se tekst Konačnog prijedloga Zakona o izmjenama i dopunama Zakona o financiranju vodnoga gospodarstva.

VI. TEKST ODREDBI VAŽEĆEG ZAKONA KOJE SE MIJENJAJU

Prilaže se tekst odredbi važećeg Zakona o financiranju vodnoga gospodarstva.

KONAČNI PRIJEDLOG ZAKONA O IZMJENAMA I DOPUNAMA ZAKONA O FINANCIRANJU VODNOGA GOSPODARSTVA

Članak 1.

U Zakonu o financiranju vodnoga gospodarstva (»Narodne novine«, br. 153/2009, 90/2011 i 56/2013) u članku 28. stavku 1. podstavku 4. iza riječi: »mreže« stavlja se zarez i briše riječ: »i«.

U podstavku 5. iza riječi: »vode« točka se zamjenjuje zarezom.

Iza podstavka 5. dodaju se podstavci 6. i 7. koji glase:
» – institucionalno jačanje isporučitelja vodnih usluga, i
– namjene iz članka 37. stavka 1. ovoga Zakona. «

Članak 2.

U članku 37. stavku 1. podstavku 2. iza riječi: »zaštitu« stavlja se zarez i briše riječ: »i«.

U podstavku 3. iza riječi: »mreže« točka se zamjenjuje zarezom i dodaje se riječ: »i«.

Iza podstavka 3. dodaje se podstavak 4. koji glasi:
» – namjene iz članka 28. stavka 1. ovoga Zakona. «

Članak 3.

U članku 95. stavku 1. riječi: »1. siječnja 2015.« zamjenjuju se riječima: »1. siječnja 2016.«.

Članak 4.

Ovaj Zakon objavit će se u »Narodnim novinama«, a stupa na snagu 31. prosinca 2014. godine.

OBRAZLOŽENJE

Članak 1. Ovim člankom omogućava se korištenje sredstava naknade za korištenje voda za institucionalno jačanje isporučitelja vodnih usluga i za namjene iz članka 37. stavka 1. Zakona o financiranju vodnoga gospodarstva.

Članak 2. Ovim člankom omogućava se korištenje sredstava naknade za zaštitu voda za namjene iz članka 28. stavka 1. Zakona o financiranju vodnoga gospodarstva.

Članak 3. Ovim člankom se produlje rok iz članka 95. Zakona o financiranju vodnoga gospodarstva s 1. siječnja 2015. na 1. siječnja 2016.

Članak 4. Ovim se člankom propisuje stupanje na snagu ovoga Zakona.

TEKST ODREDBI VAŽEĆEG ZAKONA KOJE SE MIJENJAJU

Članak 28.

Prihod od naknade za korištenje voda koristi se za:

- prikupljanje i vođenje podataka o zalihama voda i njihovu korištenju,
- nadzor nad stanjem zaliha voda i poduzimanje mjera za njihovo racionalno korištenje,
- vodoistražne radove,
- financiranje gradnje magistralnih građevina javne vodoopskrbe i to: vodozahvata, crpnih stanica uređaja za kondicioniranje vode za piće, crpnih stanica, vodosprema, magistralnih cjevovoda i pripadajućih građevina vodoopskrbne mreže i
- financiranje rekonstrukcije ili sanacije građevina javne vodoopskrbe u svrhu smanjenja gubitaka vode.

Prihod od naknade za korištenje voda koristi se prema načelima solidarnosti i prvenstva u potrebama na državnom području Republike Hrvatske.

Članak 37.

Prihod od naknade za zaštitu voda koristi se za:

- pripremu planova za zaštitu voda i organiziranje njihova provođenja,
- praćenje i utvrđivanje kakvoće voda i poduzimanje mjera za njihovu zaštitu i
- financiranje gradnje magistralnih građevina javne odvodnje otpadnih voda, i to:

glavnih kolektora, crpnih stanica, uređaja za pročišćavanje otpadnih voda, ispusta u prijamnik i građevina za obradu mulja nastalog u procesu pročišćavanja te građevina kanalizacijske mreže.

Prihod od naknade za zaštitu voda koristi se prema načelima solidarnosti i prvenstva u potrebama na državnom području Republike Hrvatske.

Članak 95.

Odredbe članka 23. točke 3., članka 24. stavka 1. točke 3., članka 25. stavka 2. koja upućuje na odredbu članka 23. točka 3. i članka 28. stavka 3. ovoga Zakona stupaju na snagu 1. siječnja 2015.

Do stupanja na snagu odredaba iz stavka 1. ovoga članka ostaju na snazi odredbe članka 9. do 11., članka 31., članka 41. stavka 1., članka 42. stavka 2., članka 45. i članka 46. Zakona o financiranju vodnoga gospodarstva (»Narodne novine«, br. 107/95., 19/96., 88/98. i 150/05.) u cijelosti, odnosno u dijelu koji se odnosi na obračun i naplatu naknade za korištenje voda od osoba priključenih na sustav javne vodoopskrbe (potrošači).